

сортовипробування відомо, що майже всі районовані і перспективні сорти озимої пшениці в країні дуже сприйнятливі до борошнистої роси. Ураженість деяких сортів становить 80–96 %.

В умовах Чугуївської сортодослідної станції Чугуївського р-ну Харківської обл. перші симптоми проявлення борошнистої роси на озимій пшениці спостерігали в середині другої декади квітня. У 2012 р. на сорті озимої пшениці Донецька 46, на початку відновлення вегетації культури поширеність хвороби становила 5 %, при інтенсивності розвитку 1 %. У фазу виходу в трубку поширеність борошнистої роси становила 8 %, при розвитку 2 %, а у фазу колосіння – цвітіння 15 і 5 % відповідно. У фазу наливу зерна, поширеність хвороби становила 16 % при розвитку 6 %.

Протягом останніх трьох десятиліть шкідливість борошнистої роси не тільки не зменшується, але і далі наростає, незважаючи на вдосконалення асортименту фунгіцидів і активну селекцію на стійкість до захворювання.

УДК 633.18:632.51

**В. В. Дудченко, канд. с.-г. наук, Т. В. Дудченко, канд. с.-г. наук,
ст. наук. співроб., Л. М. Цілінко, мол. наук. співроб.
Інститут рису НААН**

РОЛЬ ПОПЕРЕДНИКІВ В ФОРМУВАННІ БУР'ЯНОВОГО КОМПОНЕНТУ РИСОВОГО АГРОЦЕНОЗУ

Одним із негативних факторів, що призводить до втрат врожаю рису, є висока забур'яненість рисових посівів.

Видова різноманітність рисових агробіоценозів специфічна. На рисових полях України зареєстровано близько 260 видів бур'янів, серед яких 30 належать до категорії найбільш шкідливих та є постійними супутниками рису. Постійна наявність у посівах злакових бур'янів — представників роду *Echinochoa* зумовлює потенційну загрозу забур'янення. Плоскухи можуть бути причиною втрати від 9,9 до 76 % урожаю рису.

Ефективним методом контролю чисельності бур'янів у рисових чеках є проведення відповідних агрозаходів, а також сівозміна, без якої неможливо здійснення прийомів, спрямованих на підвищення культури землеробства.

Метою досліджень було оцінити ступінь засміченості посівів рису бур'янами.

Дослідження проводили впродовж 2011–2013 рр. в Інституті рису НААН. Об'єктами досліджень були попередники рису: соя, рис, люцерна, сорго, озима пшениця з пожнивним посівом гречки, озима пшениця з пожнивним посівом проса, розміщені по роках.

Специфіку забур'яненості посівів та видовий склад бур'янів у рисових

чеках визначали за допомогою маршрутних обстежень. Чисельність бур'янів оцінювали кількісним методом.

Отримані результати досліджень показують, що найбільший видовий склад бур'янів у 2012 р. виявлено за попередником озима пшениця з пожнивним посівом гречки та проса — 16 видів. Після попередника соя видовий склад не змінювався та налічував 11 видів. Результати досліджень свідчать, що від попередника значною мірою залежить не тільки видовий склад бур'янів, але й їх чисельність.

Дуже сильний ступінь забур'яненості визначено у 2013 р. по попереднику соя — 1650 шт./м².

У середньому за три роки за чисельністю бур'янів найкращим попередником була люцерна — 674 шт./м².

У 2013 рр. виявлено тенденцію збільшення кількісного складу бур'янів порівняно з 2011–2012 рр. завдяки достатній кількості вологи та збільшенню середньодобових температур у період сходів.

Найбільш розповсюдженими бур'янами в посівах рису були: очерет приморський (*Scirpus mucronatus* L.) — 52,8 %, плоскуха звичайна (*Echinochloa crus galli* L.) — 18,2 %. Останнім часом зростає чисельність гірчака перцевого (*Polygonum hydropiper* L.) — 8,2 %, бульбоочерету компактного (*Bolboschoenus compactus* Drob.) — 5,5 %, монохорії Корсакової (*Monochoria Korsakowi* Regel et. Maack) — 4,7 %, ситі різнорідної (*Cyperus difformis* L.) — 3,3 % та частухи подорожникової (*Alisma plantago aquatic* L.) — 2,4.

У результаті досліджень встановлено, що важливе значення має систематичне проведення агротехнічних заходів, спрямованих, передусім, на запобігання їх розвитку.

УДК 634 / 7: 634.222 (477.54)

М. Д. Євтушенко, канд. біол. наук, професор,

А. В. Зубрицький, І. В. Царенко, студенти

Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва

ОСОБЛИВОСТІ ШКІДЛИВОСТІ СЛИВОВОЇ ТОВСТОНІЖКИ ТА СЛИВОВОЇ ПЛОДОЖЕРКИ

Слива й алича — плодові деревні рослини. Слива починає плодоносити на 4–5-й рік. Плоди дозрівають у липні – жовтні. Серед інших плодових культур посідає за поширеністю третє місце (18 % зайнятої площі під плодовими культурами).

Алича є швидкоплідною рослиною, що дає врожай на другий рік після посадки, абсолютно невимоглива до ґрунтів, має рідкісну посухостійкість. Кісточка аличі містить 42 % олії, за якістю аналогічної мигдальній.